

Pamięci tych, którzy odeszli w maju 1942 r.

W dniu 15 listopada 2015 r. w „Dębrówce” w Gorajcu Zagroble odbyła się uroczystość upamiętniająca Żydów zamordowanych 14 maja 1942 r. przez Niemców i pochowanych w lasu. Miejsce pochówku – z inicjatywy Pani Emilii Sitarz, nauczycielki Szkoły Podstawowej w Zaburzu – wskazali mieszkańcy Gorajca Zagroble, a Pan Zbigniew Niziński z Fundacji „Pamięć, Która Trwa” zadbał o umieszczenie tablicy. W mogile spoczywa 12 mieszkańców Gorajca pochodzenia żydowskiego.

W uroczystości wzięli udział: Pan Zbigniew Niziński z Warszawy, 120 osób z Izraela - w tym większość młodzieży, Wójt Gminy Radecznica – Pan Edward Polak z małżonką oraz sołtys wsi Gorajec Zagroble, Pani Teodora Wypych. Naszą szkołę reprezentowali: Pani Dyrektor Alina Smarkala, Pani Teresa Kwiatkowska, Pani Wiesława Wyłupek, Pani Helena Wolanin oraz uczniowie klasy II i III gimnazjum: Renata Krzyszczak, Aleksandra Osman, Kamila Wasil, Aleksandra Kaziród, Justyna Staszczuk, Piotr Bielak i Dominik Szczepanek. Przybyli również absolwenci szkoły, rodzice, mieszkańcy Gorajca, nauczyciele emeryci i nauczyciele z Gminy Radecznica. Uroczystość prowadził Pan Alex Beck- Polak urodzony w Poznaniu, a obecnie mieszkający w Izraelu. Na początku głos zabrał Pan Wójt Edward Polak, który przypomniał historię Żydów mieszkających na terenie Gminy Radecznica oraz tych pomordowanych w 1942r. W dalszej części uczniowie naszego gimnazjum recytowali utwory polskich i żydowskich poetów nawiązujące do okresu II wojny światowej. Wystąpiła również młodzież izraelska z przygotowanym programem słowno - muzycznym. Następnie zostały odśpiewane hymny państwowe, po czym młodzież z Izraela umieściła na pomniku kamyczki, na których wcześniej wyryto słowa hymnu izraelskiego, a Pan Wójt i Pani Dyrektor złożyli wieńce. W podziękowaniu młodzież izraelska uścisnęła dłonie stojących obok uczniów i nauczycieli. Po części oficjalnej miały miejsce prywatne rozmowy w przyjacielskim nastroju.

Spotkanie to było długo wyczekiwanym wydarzeniem. Potrzeba było ponad 70 lat, aby uczcić pamięć i miejsce pochówku pomordowanych mieszkańców Gorajca narodowości żydowskiej.

Spółeczność lokalna zgromadzona przed tablicą upamiętniającą miejsce pochówku 12 Żydów zamordowanych w 1942 r.

Gazetka szkolna na korytarzu w Publicznej Szkole Podstawowej w Gorajcu upamiętniająca powyższe wydarzenie

Tablica na Wzgórzu

■ W lasu „Dębówka” w Gorajcu-Zagroblu (gm. Radecznica) odsłonięto tablicę upamiętniającą miejsce pochówku 12 Żydów, zamordowanych przez hitlerowców 14 maja 1942 r.

Tablicę posadowiono na wzgórzu w miejscu, w którym pochowano ofiary. O upamiętnienie zadbała Fundacja „Pamięć, która trwa”. W uroczystości odsłonięcia tablicy wzięli udział: prezes tej fundacji **Zbigniew Niziński**, władze gminy, dyrekcja, nauczyciele i uczniowie Zespołu Szkół w Gorajcu, okoliczni mieszkańcy oraz 120-osobowa grupa (głównie młodzieży) z Izraela.

Edward Polak, wójt Radeczniczy, przypomniał historię Żydów, mieszkających przed wojną na terenie gminy. **Zbigniew Niziński** opowiedział o tragicznym wydarzeniu sprzed ponad 70 lat. Młodzież polska i izraelska zadbała o oprawę artystyczną.

Osoby, które pochowano na leśnym wzgórzu, to bezimiennie ofiary hitlerowskiego terroru. Zginęli w maju 1942 r. – Wśród ofiar mogą być Żydzi, którzy mieszkali w tej okolicy oraz ci, którzy uciekli do Gorajca z Frampola – mówi **Zbigniew Niziński**.

Jeden z byłych mieszkańców Gorajca, któremu udało się przetrwać wojnę, widział, że zabito wówczas m.in. kobietę z małym dzieckiem na ręku. – Niemcy upokarzali Żydów, starszych szarpali za brody. Ofiary zaczęły uciekać w stronę lasu, w którym mogłyby się schronić. Niestety, nie dobiegły... – mówi szef Fundacji „Pamięć, Która Trwa”.

Zabito 12 osób. Żydzi z Gorajca zorganizowali pochówek. Potem jeden z mieszkańców posadził drzewo na mogile, chcąc zaznaczyć to miejsce. Drzewo rosło przez wiele lat, w końcu zostało ścięte, ale pamięć o ofiarach i mogile przetrwała.

– Zarówno władze gminy, jak i mieszkańcy okazali nam serdeczność. Bez ich pomocy pewnie nie byłoby możliwe upamiętnienie ofiar – uważa **Zbigniew Niziński**.

maw

W uroczystości odsłonięcia tablicy wzięli udział m.in. władze gminy, dyrekcja, nauczyciele i uczniowie Zespołu Szkół w Gorajcu.

W dniu 2 listopada 2017 r. przedstawiciele uczniów SP w Gorajcu wraz z dyrektorką szkoły Aliną Smarkalą uporządkowali mogiłę pochowanych mieszkańców Gorajca pochodzenia żydowskiego w „Dębrówce” oraz uczcili pamięć poprzez zapalenie tradycyjnego znicza.